

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

№ 45 Łódź, Niedziela 18 lutego 1934 r.

צוועלפטער יאהרגאנג

לארו, זונטאגן, נ' אדר תרצ"ד

Nº 42

כתובת המערכת: לודז, פiotrkowska 21, טל. 224-71. — 224-71, פטירת מאווער 21, טל. 224-71.

דאלאפּוֹס נעהטמא בְּלוֹמְטִינְעַ נְלָמָה פּוֹז דֵי עַסְטְּרִיכְיִישָׁע רַעֲוָאַלְצִיאַנְדִּירְטָע סָאַצְיָאלִיסְטָע

פ' פון 41 שז"ר-בונדסטען ארי' בועל זי טשוויסטונג זילע
ניען אוין אונגענטטען קי' זופראטונג, ד' דאנציג גולד
פע' האט כיטיגוונומען פון שלאכט-טעלל דעם פאקטו
שען פיהרע' פון אוינטאנדר זילרט זוישע, זי' דה
בען איזיהם געבראטען קי'ן פרונטונג, א' פערוואנג
דעטען. ער האט א' וואנדן אין ליבקען אונט.

צואטען מיט דער דאנציגר מאהיסדאָר-פער
גראטז איז' נאַטערזען לייז פראַטונג אונט זילע

די בליטיגע בלמה פון
דאלאפומץ

פָּנוּ דַעַר פְּסִירֵיכִים שְׁפָרְגָּלִין.

אויסגעטמאטעדט אָויסגעטמאטעדט אַיינער=אַטְמַיִלְדָּב

דאקטוריים האפערן, אוֹ אַזְחָמָן וֵי גַעֲלוּגָנוּ אָזִיס
צְהוּרִילְגָן דָלְתְשָׁעָן פָּנָן דִי וְאַגְדָּעָן.
עַמְּגָא בְּאַפְרָעָר וְהַטְּבָעָה צָעְרָקְלָעָרְטָה פָּאָר פְּרַעַעַטְפָּאָר
שְׂמִינִיעָר אָזְזָר אַזְנָן דָוִיטָשׁ הַאֲפָעָן דִי גַעֲנָצָעָן צִיְעָן זִקְנָעָן
גַעֲפִינָעָן אַזְזָר דִי רַיְיהָעָן פָּנָן דִי קַעַפְגַּונְגָּעָן שָׂזָעָן
בוֹנְדִּיסְטָפָעָן אַזְזָר פְּלַאֲרִיסְדָּאָרָט.
עַד אַזְנָן דָוִיטָשׁ וְעַלְפָעָן וְיַיְתָעָר פְּגַעַבְלִיבְעָן אַזְנָעָן
פְּרַעַשְׁבָּעָרָג (ברַאֲטִיסְטָלָאָוָן) כְּדִי צָוָן נַהֲעָעָטָן פָּאָ
עַסְטָרְדָּעָן, וְהָאָזְזָרְטָעָן דִי סָאַצְיָאָלְדָעָמְטָקְדָעָטָעָן זַעֲלָעָן וְרָדָעָן
מַעַרְטָעָר אַלְעָצָמָה טַבְדָּעָן פְּרַהְעָעָן אַבְעָצָמָה
סְפָנָעָם קַפְמָעָן וְעַבְעָן פְּמַאֲסִיטְטִישָׁעָן רַעֲזָמָיָן.

וְיִצְחָק, 17. (טפ. טעל). אֵין גַּעֲמֹנְגָּאָן צָו
פְּרִיחָה-לִיבָּב נָעַמְתָּ, וּפְנֵי סְוִיאָהָם וּפְעוֹרֶשֶׁת יָאָרָעָה
שְׁמַלְלְשָׁתָּאָנוֹ, אֵין דִּי לְעַטְמָעַ בְּאַכְתָּבָת אַרְבָּעָה בְּ
קְרַבְרַקְלִיכְפָּר נְאַבְגָּהָאָה. דִּי כַּאֲרַשְׁתָּעָן פְּנֵי מָהָר
אַסְעָן דְּרוֹמָוּעָן גַּעֲמָגְעָט אַיְן בְּאַךְ אַלְין אַבְטָעָרָן פְּנֵי
אַסְעָן פָּזָן חַגְיָרָגְבָּס-מְלִילָאָעָן. אַמְּמַתְּשָׁאָרְקָסְטָעָן, זְעַנְעָן,
דִּי קַאֲמָמָעָן אַיְן זִימָרְדָּבוֹ, קַאֲמָקְרִיבוֹ, לִיְמָעָן, קַאֲמָמָעָן
רַעֲנָן אַיְן אַפְּלִילָן אַיְן פְּלָאַסְדָּאָרָן, וְהָאָעָן גַּעֲמָנְגָּאָן
צָהָבָן בְּאַךְ עַטְלִיכָּעָן הַיּוֹצָעָן וּוּלְכָעָן דִּי סְאַגְּאַלְלִיטָעָן
זְעַבְעָן אַיְן פְּעַרְבָּהָרְקָאַרְיָהָרָט אַיְן שִׁיכָּעָן פְּנֵי קַוְלְעָלָעָן
וּוְהַדְעָרָעָר אַסְפָּעָן מִילְתָּעָר. אַיְן מְשָׁרָן פְּנֵי דָעָן נָאָעָן
זְעַמְעָן דִּי סְאַגְּאַלְלִיטָעָן וְהָזָעָר פְּעַרְגָּרְמָעָן עַלְמָכָן
פְּרַגְקָעָן אַיְן זְעַמְעָן דְּזָאָרָט פְּעַרְפְּסָמָגָן.
כְּרַדָּבָג, 17. (טפ. טעל). דִּי הַגָּעָן צִיְּתָנוּגָן

סְלִמְנָן מֵיט אָנוּ פַּנְזָן זְבָנָן גַּעֲטָנָן אַגְּעַקְמָנָן
קַיְיָן וּוֹעַן אַיְבָּר טַוְונָן שָׂמָךְ בְּנָדָסֶטֶן אָנוּ בְּאַלְ
אַנְ גַּפְשָׁטָלָט אַנְיָר דִּי קְאַמְפָס פְּזָכְלִיכְיָס.
בְּעַת אָנוּ וְהַיְיָן הַמְּצָדִי וְפָנָרָנוּ גַּזְאַיְבָּרָמָאָכָ
קְאַפְּגָדָא יְצָעָה פְּנַן צָעַר פְּרָאוּנִיבָּעָן, אָנוּ דְּאָרָט אָנוּ דִּ
לְעַנְגָּל פָּוּן דְּעַד לְעַמְּגָנָג וְעוֹהָר אָן וְאַקְעָל דִּלְגָעָן, אָנָר
סְעַט בְּפָלָה הַעַט דָּאָס רַעֲנִירָוּנָס-מְלִיחָתָעָן גַּלְעָלָעָן, בְּ
אַולְגָּדָרָג, 800 זְעַלְפָנָיָן, וּוּלְפָלָעָן וּוּגָעָן וּגְלָגָעָן אָיָ
אָרְאַבְּגָעָטְרָטָעָן פְּלִיפְרָן דִּי שְׂחַדְבָּדִיסְטָעָן, וּוּ
סְפָּר וּוֹעַנְיָן גַּעֲוָן וּגְרַעַלְתָּעָן אַנְיָר דִּי שְׂפִיךְ-בְּרָעָמָן
אַמְּבָּזָן מִלְּלִיטָר וְאַטְמָן מְעַט גַּעֲוָן אַלְפָטָעָן דָּאָגָן-גְּרָאַנְצָעָן
בְּגַדְעָס אָנוּ גַּעַשָּׂאָסָעָן פְּנַן קְיָדָלְגָוּנָוְאַרְטָעָס. דִּי זָעָם
נְזָבָד וּגְזָבָעָן אָין זְבָבָק אַטְמָלְגָעָן, אַבְּגָלְגָלְגָעָן, אַבְּגָלְגָלְגָעָן

יולוֹס דוֹיטַשׁ פָּעָרוֹאוֹן:
דָּעַט מִתְּדֵרֶי קְוִילָעֵן
פָּרָעָה שְׁבָעִיר, 17. (ט. ט'ל). דָּא גַעֲנִינַן זַיִן
בְּאַפְּנִיעַ אָזֶן קְוִילָעֵן דָּוְתַשׁ.
דָּוְתַשׁ אַין פְּרוֹאוֹגְנוֹתַן מִתְּדֵרֶי קְוִילָעֵן, זַיִן

צ'ו אלע אונדערע ארגאניזאציעס, חברים אוו סימפאטיקער!
דערמיט מעדרען מיר, או ח' נח פרילעツה
סומט היינט, 4 א זיגער בייטאג אויף פאבריך-באנהויף.
ראט פון דער יודישער דעם. פאלקס-פארטיי

וְצַטָּאִים דֵי גַעֲלַעֲנָה יוֹתֶח! גַלְיכָלִיכָע לְאַסְעָן
דער 1 טער קג פון דער 29 מלוכה לאַטעריע זענען נאָך צי בעקמונן נאָר איז דער קאלעקטטור פון
A. D. MIĘDZYZRZECKI 61 פֿיעַטְרִיךְ אָוּוֹעֶר דאס הוֹיְפְּטָגְעָוָוִיבָס אַיז אַ 1.000.000 זל.

פָּרֶגְאַלְדֶּן

**Zakład Leczniczy
POŁOŻNICZO - GINEKOLOGICZNY**
ul. EWANGELICKA 18
(Sienkiewicza 83)
Ordynują: Dr.med. Sz.Eigerow.
i Dr. med. J. Baum
Zapisy na porody I, II i III klasy
TELEFON 107-23.
כ ש ר א צ ק וּ

וְאֶרְבָּג!

מענדן ואנדמן לארון קאשטעטלנאג ז
שפטאט איזראָם אַגְּנֶנְטָעָן אָנוֹ פֿערְרוּפָעָן זֶיךְ אַזְּרִיךְ מִין פֿירְמָע
אָזְּגִי וּוּ אָקְ הָאָבָּרְכָּהָרָעָן, אָזְּ גַּוְעַס גַּעַחַן אָקְ

אוון פְּרוֹקִוִּיעַן הָעֶרְבִּינְגַּן, וַיַּאֲזַק אַנְדָּרָעַ שְׁמַדְקוֹטָן אָזֵן זַי
בְּגַהְמָעָן זַבְּגָר וּוּפְסָלָן פָּאָר דִּסְתָּרָה אָזֵן זַי לְגַעַן דִּי
וּוּפְסָלָן אָזְמַשְׁתְּעַלְעַן מִיטֵּן בְּמִין וְלְעַבְּגִיעַ אָזֵן נְכַתָּעַ רְזִיּּוֹתָן
דְּרַרְעַן זַי מִין נְגַמְּפָן, וְלְרַעַן אִיךְ דָּעַרְבִּיפָּר, אָזֵן דָּאָם גַּעַן
אִיךְ פָּאָלָשׂ דְּזַרְקָן אָזֵן דְּזַרְקָן. אִיךְ הָאָב אַיְבָּרְוָהִיפָּט נִישְׁתְּ קִיּוֹן
אַגְּנַעַטְעַבְעַן אַיְן שְׁמַטָּא, אָזֵן דִּי אַלְעַפָּ, וּוּפְלַכְעַ וּלְעַלְעַן בִּי מַרְיָן
קִיְּיַעַן אַיְן נָוֶר דִּירְעַקָּן אַיְן דָּעַר פִּירְמָפָּה אַשְׁמַתְשַׁעַלְנָא 3
אַנְגָּן הָוִית, וַיַּאֲזַק יְפָעָל קָעָן זַיְן צְפָרְדַּעַן, אָזֵן וּלְעַן אִיךְ חַבְלָל
עַרְקָוְתְּרַעַן וּוֹעֶר דִּי אַגְּנַעַטְעַן זַעַגְעַן, וּוֹאָס פְּעַרְפָּעַן וְךָ אִיךְ
מִין נְגַמְּפָן, וּוֹעֶל אִיךְ זַי צְוִיהַעַן צַי נְעַרְכְּתִילְכְּעַר סְעַרְגָּס-
דָּאַרְפְּלִיכְיִיטָן.

אסתר אוֹרִיעַצְלִי ב"ע אברהם יוסף ב"ד דוב בער ז"ל

ל' מילטמברניךרבץ פאמילילען

THE BOSTONIAN is published weekly by The Bostonian Society, Inc., at 100 Franklin Street, Boston, Mass. 02110.

נִרְצָח פַּאֲלָכְבְּלָאָמָּה

דער קלידנער לאנטצלער אויפּון באָרב מתיין דער קאמפּ, וויאָם אַד פֿעַהוּמֵן צְרָעָה שְׁפָעָט

עַקְמָנָעַ גַּזְגָּזֶר מִצְבָּחָת. עַזְוֹצָט מְזוּזָה עַנְצָפָרָעָה
אַזְוֹרָה דָּעַת פְּרָנָגָעַ, זֵי קָנוּ עַד שְׁטִיכָעַן אַקְנָגְלָעַן
וּעַלְכָעַר אַיזְוֹי קְלִיּוֹן, אָנוּ עַד מְזֻזָּה זִיךְרָגְדָּגְבָּעַן
אַזְוֹרָה אֲגִיבָּגְטָמִישָׁעַ זָאַבְעַסְעַס מְרָגָם כְּדֵי מְעַן וְאַיִלָּהָם קְבָעַעַן דָּעַרְעַעַן...

דוער הפלגאשטיין קאנט פון די עסטראַכְיכִישָׁע
אַרְבּוֹיְצְהָר אַיְן גַּעֲנוֹדִיגָּט. דוער סַפְּגַּזְלַּעַטְמִיטְשָׁע
וְאַרְשְׁיְבָלִילָה : שְׂכַבְמֶד אֵין גַּעֲרוֹעַן גַּעֲצְיוֹאַהְבָּעַן וְיֵין אַבְּגָעַן
זְגַעַבָּעַן דַּעַר בְּעַזְלַּחַזְעָן אַבְּנַעַמְאַכְטָן דַּעַר
דַּעַת גַּרְאַסְעַט בְּעַנְגָּעַן דַּי גַּי
דַּעַלְפּוֹסְרַעַגְלַּבְגָּג מִיטָּה אַיְהָוּ מִילְּגַעַט, וְשָׁעָה

אֶזְרָעֵל רַעֲדָעֵן קָאוּ מַעַן בָּאָר וּמַעֲגָעֵן יַדְעֵן

הוּא הַיְכָגֵשׁ טַלְטָנוֹ סַנְאָמָר

הראג'רָם, "עַנְצָנֶסֶתְּדִיבָּן", מַעֲרָכְלִישָׁן אָן אַיִּזְבָּאַיסְטָן" אַין מֵיר ווּעַלְעָן אַיִּם רַעֲלִיְירָעָן, וַיְיַיְלָד עַלְלִיְירָעָן קַלְגָּעָן מֵיר, קַפְגָּעָר אָן דָּבָר וַיְהִי הַרְאָגְרָם אַיִּו אַיְמָר וַעֲזָעָן צִילְלָאָן, וַיְיַיְלָד, וְעַן אַיְהָר זַעַט גַּשְׁמָטָנָעָן בְּיִי דָעַר מַעֲכָט, גַּעַט אַיהֲרָ נִישָׁת גַּהְהָט דִי דַרְיִיסְטָקִים גַּרְיִיסְטָקִים, וַיְהִי בְּיַעֲמָדְן דָּרְיָיְלִיאָן יַדְעָן.

דעם ארטיקעל אין דער "נוויאָר" וועלט-ביילען
אַבָּוֹן, "הַפְּלִיטַטְזִי זָקָן" ברוצנגן מיר איזינגע
אוֹסְטְּגָעָן.
דער דאַיגֶּנֶר אַומְבְּשָׂרְיִיבְּלִיכְפֵּרְטַּה אַסְּאִישָׁעָן
תְּמַךְ אַיִן גַּעֲקָמָעָן צָה שְׁפָטָן. ווֹזָעָר יְאָלָם גַּעֲקוֹד
אַד מִיטָּא צָהָאָה נַחֲרִיךְ אָזָן וְאָלָט גַּעֲפִירָהָט גַּעֲזָאָג
שְׁפָרָצָעָן נִישָׁאָן צָהָאָה נַעֲלָאָה עַלְמָהָת (צָה וְעַלְמָעָן דִּי נַצָּאָסָעָן
דִּיצְיוֹן פָּוֹן פָּוֹן) בְּלִיטָן פְּלִינְגְּסָפְּלָן צָהָאָה נַעֲלָאָה
וְעַלְמָהָת, צָה מְנֻחָה אַרְבָּאָה שְׁעָרָה, אַגְּזָלָה
וְעַלְמָהָת, צָה מְנֻחָה אַרְבָּאָה שְׁעָרָה, אַגְּזָלָה

וְאִם אָפָנֵשֶׁת אֲנָגָע בַּנְּצָרָץ,

אווי די היטלער יוירונג פאָ דער געועליש אַפֶּט אויז ענגלאנְד

אַיִלְוֹן פְּגַדְלָהָן. נִימְטָן נֶאֱרָן זָעֵמָן אֲזִיסְנָעָהָן
סָבָן דָּרְיוֹן נִיעֵי פְּשָׁלִיטִישׁ פָּארְטִיעָן, נֶאֱרָן וְאֶ
אַיִלְוֹן סָד עֲדוֹגָר — דִּי גְּזַעַלְשָׁפְטִיבָעַ מִינְגָּנוֹן
אַיִלְוֹן בְּעוֹזְעָסָן נְרוֹפָעָס וּוּנְדָרָס זִינְרָס כְּפָשִׁיטִישׁ
גְּזַעַלְנָקָעָן אַיִלְוֹן גְּפַתְּהָלָעָן. אַיִלְבָּגָעַ עֲגַלְלִישׁ פָּאוֹר
עַמְּנוּטָס-דִּיעַפְּטָחָעָן הַבָּעָן אַרְיִינְגְּנוּמוּמָעָן דָּבָר
אַנְטִיסְפָּמִיטִיזָם אַיִלְוֹן וּמִינְרָס פָּאלִיטִישָׁן פְּרָאָגָרָם אַנְ
אַיִלְבָּגָעַ עֲגַלְלִישׁ קְלָבָעָן הַאָבָעָן אַוְסְגָּוּשְׁלָאָסָטָן
עַפְּרָעָן יְדִישָׁעָן מִתְגָּלְדָרָר. אַוְיָי עַרְשְׁפְּרִיטָעָן
דָּבָר אַוְיָי דִּי פְּשָׁלִיטִישׁ גְּזַעַלְנָקָעָן וּוּפָגָעָן דָּעָם
לְלָאָעָן קָוָן דָּעָר מָרוֹי אַיִלְוֹן דָּעָר גְּזַעַלְשָׁהָקָטָן.
גְּזַעַלְשָׁע צִימְגָּנָעָן אַיִלְוֹן זְמַרְגָּלָעָן הַלְּיבָעָן
אַיִלְוֹן רְעַדְעָן וּוּפָגָעָן דָּעָם. פָּוֹן דִּי מָרוֹי גְּזַעַלְרָטָן זָוָן
דָּעָר הַיְמָן אַזְוֹן זָוָן גְּזַעַט זָוָן אַרְבִּיבִיטָן
אַזְוֹעָן מְעַנְעָן: אַזְוֹן זָוָן אַזְוֹעָן דָּוְרָכְפָּאָל אַיִלְוֹן פְּרָאָלָעָן
מְפָגָטָן; אַזְוֹן אַזְוֹן זָוָן זָוָן בְּלָסְפָּעָן נֶאֱרָן זָוָן
הַלְּזִוְוּלְדִּרְטָן אַזְוֹן חַיִיבָן.

הנ' פון דוד רפניאו-וונדר ערسطט'יך דעם אגניריך, די בירגען לַבְּכָע, "באזעלער זינאטל צ'יזיבונג" האט געשוויבען:
זאלטצען, וווען עט איז געווונן אווי קלאה, אווי ממעס דיטא עט לאיכט דאס רעכט איז אוילך זיעאums שטאנגענטעס גע זונאנציגוונטטען זונען זונען מיט דער הסכמה פון מלוכאה-ברעיזענען זיך זיגאנט פון דער בעגעגענער שביעעה ואס איז זונדערס איבער-אשענד בי אַוואָלְכָע פֿרְמֵן הָרְעָן.
האבען צונגעמאן דער רעכט בי זעד שטאָרְקְסְטֶר ער דיטאי איז לאָג און זיך זיילען מאָגען דער פֿאָר אַנטְוֹנוֹמְרָטִילִיה די סָאַצְּאַלִיסְטָן גּוֹפָא, זַיִוִיסְטִיך יַעֲכֹב אַינְגִּינְזֶר אַין דער וועלט, אָוּ דָעַ גַּעֲגַע-אַלְדִּיך אַין באָד גַּפּוּזָן די לַפְּצָעָן אַין פְּצָבְזָוִידַע לְתַעַפְּטַע פְּטוּרְיוֹנְגְּבָסְטָקְזִילִע גַּעֲנָעַן זַעַם אַפְּנָעַר זַעַם זַעַם פון דער קָאַסְטְּרָטִיזִי עַמְצָדַד דָעַ רַעַגְנָה.

**יְדִישׁוּ הַאַנְדָּעָלָס - אֲגַעַטְעָז אֵין
וּרְאֵיאֶשְׁאָרָעָז אֵין דִּיטְשָׁלָאנְד**

צייר ארבעיניהם האונטרכט אווי טהה-הבו

יר' דוש ל' ים (ימ"א) דער ארביזיטער-דראגט גו'יט ווילקען די רעווייזיגניס גען דארפֿען בעקמַע פְּמַח תָּקוֹה הָם פֻּרְעָצֵלְגַּנְטִילִיכְס אַנְצְּרָקְלָעֶרְגָּנוֹן 30 דראָגָץ. אַרְבִּיאַס-פְּלָעַצְעַד אַינְן דָּעַר צִינְגֶּל-פָּאָרוֹן סְרָגְּנָטְמָן גַּעֲמָה אַז.

